

Jáger Attila diapozitív képei az erdélyi, valamint a székely népi építkezés köréből

„... édes Hazámnak akartam szolgálni ...”: Kájoni János csíksomlyói ferences szerzetes ezzel a címmel tette közzé a XVII. században a megelőző 30 év önzetlen gyűjtőmunkájának eredményeképp létrejött énekeskönyvét.

Kós Károly – a már befutott sikeres építész és kinevezett egyetemi tanár – Trianon árnyékában hazaköltözött Budapestről, tudatosan vállalta a nehezebb kisebbségi sorsot és évtizedek munkájával szervezte társaival a két háború közötti erdélyi magyar szellemi és művészeti életet.

Homoródkarácsonyfalva 2007

Imreh István úgy oktatta a kolozsvári Bolyai egyetemen az akkori kívánalmaknak megfelelő történelmet, hogy nem feledte székely gyökereit, egy élet munkájával gyűjtötte és publikálta a székely falutörvényeket. Hetvenedik életévén túl is vállalta a vonatozást, és előadásaival bízta a székely faluközösségeket a több mint négy évszázados írásbeliség múltjával és megtartó erejével.

A híres apa legkisebb fia, Dr. Kós Károly egy életen keresztül dolgozott néprajz professzorként konok következetességgel az asztalfióknak, várván a kedvező alkalmat és publikálási lehetőséget, amely a hetvenes évek közepétől meg is érkezett a Kriterion kiadó igazgatója, Domonkos Géza segítő védelme formájában.

A Miskolcon élő Jáger Attilát már diákkorában megragadta a nehezebb út vállalásának példája, az építész Kós Károly alapelvének gyakorlati megvalósítása a hétköznapokban: „Az ember annyit ér, amennyit a közösségnek használni tud.”¹ Az 1972 és 1984 közötti időszakban szisztematikusan begyalogolta a Székelyföld építészéretté érdekesnek vélt részeit, előbb kölcsön, majd 1980-tól saját fényképezőgéppel. Saját költségén, minden külső támogatás nélkül, önkéntes gyűjtőként 1150 db diapozitív képen megörökítette a leginkább veszélyeztetett és azóta már nem is létező népi építészeti örökséget. Akkoriban Romániában nyilvántartás kötelező volt a fényképezőgép, színes filmet pedig nem is lehetett kapni, így a gyűjtőmunka az útlelél védelmében vált lehetővé. Ez a képanyag lett a gyűjtemény törzsanyaga.

¹ Kós Károly: Szabadon megfogalmazott ars poetica a kolozsvári Bolyai egyetem hallgatóinak körében. Electrecord 1972.

A gyűjtemény másik része kényszerűen keletkezett. Mivel a határon túli magyarság földrajza, történelme, kultúrája nem volt támogatott iskolai tananyag, ilyen témájú képeket is készített előadásainak bevezetéséhez. A további anyagok részben a megsemmisítés veszélyétől fenyegetett múzeumi, közgyűjteményi értékek megőrkítéseként, részben a falurombolási elképzelések fenyegetésének árnyékában keletkeztek.

Homoródkarácsonyfalva 1981

Jáger Attila 1978 óta járja az országot, és vetített képes előadások formájában próbálja felhívni a figyelmet a határon túli magyar kultúrára, a művelődési és művészettörténeti értékekre. Pótolni igyekszik a határon túli magyarokra vonatkozó ismeretek mai napig fennálló hiányait, biztatja és bátorítja az érdeklődőket a látottak megismerésére, személyes tapasztalatok szerzésére.

Akkor még ismeretlen csíki szakértők önzetlen munkájának eredményeként 2014-ben a diák digitalizálása megtörtént, így elhárult a diapozitívok tönkremenetelének veszélye, megvalósult a képek minőségének megőrzése, illetve technikai javításának későbbi lehetősége is.

2016-ban Harkály Gergő fiatal miskolci számítástechnikai vállalkozó ingyenesen elkészítette azt a honlapot, amelyen keresztül a gyűjtemény hozzáférhető az érdeklődők számára². Eddig a világ 25 országában több mint 900 érdeklődő látta és jóval több, mint 15 ezer képet tekintettek meg. Azóta a gyűjtemény másolatát kérte és befogadta a Sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum, a Kós Károly egyesülés építész mesteriskolája, figyelemre méltónak ítélte a Magyar Művészeti Akadémia, az érdi Magyar Földrajzi Múzeum, a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem. Folyamatban vannak a tárgyalások a magyarországi és az erdélyi FORTEPAN gyűjteményhez történő csatlakozásról és a Nemzeti Értéktárba történő felvételtől. Megtörtént a gyűjtemény másolatának felajánlása oktatási célokra a kolozsvári Bolyai egyetemnek. Erdélyben ma már egyedül itt oktatnak magyar nyelven néprajzot.

Az utóbbi időben újra megszorodtak a vetített képes előadásokra szóló meghívások, melyek jelenleg – a diavetítések korszakának múltával – megújuló technikai lehetőségekkel, de az elődök lelkesítő példája nyomán szolgálják az érdeklődő Közösséget.

(ZsJ)

² <https://www.diateka.hu/>